

Betalen aan de kassa 2014

Uitkomsten DNB/Betaalvereniging Nederland
onderzoek naar het gebruik van contant geld en
de pinpas in Nederland in 2014

1

Gebruik van betaalmiddelen 2010-2014

Tabel 1. Gebruik van betaalmiddelen 2010-2014

	2010			2011			2012			2013			2014		
	#	€	Gem.	#	€	Gem.	#	€	Gem.	#	€	Gem.	#	€	Gem.
Contant	4,4	52	€ 11,8	4,1	52	€ 12,5	3,8	50	€ 13,3	3,8	47	€ 12,4	3,4	42	€ 12,2
Pinpas	2,2	81	€ 37,6	2,3	83	€ 36,1	2,5	84	€ 34,1	2,7	85	€ 32,0	2,9	89	€ 30,4
Chipknip	0,2	0,5	€ 2,6	0,2	0,4	€ 2,5	0,1	0,3	€ 2,3	0,1	0,3	€ 2,3	0,1	0,2	€ 2,2
Creditcard	0,04	4	€ 119,5	0,04	5	€ 116,1	0,04	5	€ 119,5	0,04	4	€ 114,1	0,04	4	€ 113,8
Totaal	6,7	137	€ 20,4	6,6	139	€ 21,0	6,4	139	€ 21,7	6,6	137	€ 20,7	6,4	131	€ 20,3

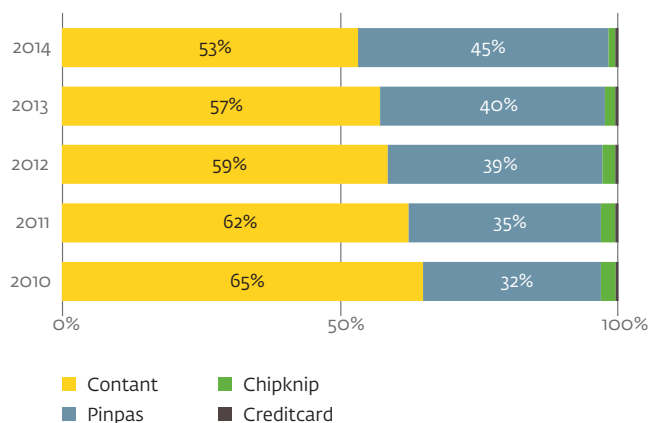
Opmerking: #, € en Gem. verwijst naar respectievelijk: Totaal aantal betalingen (in miljarden), totale waarde (in miljard euro's) en gemiddelde waarde in euro's

Ook in 2014 betaalden Nederlandse consumenten weer vaker met hun pinpas dan voorheen, zeker ook voor kleinere betalingen. De afgelopen vier jaar nam het aantal pinbetalingen met 35% toe, van 2,2 miljard in 2010 naar 2,9 miljard in 2014. De waarde van deze pinbetalingen is in dezelfde periode gestegen van EUR 81 miljard (2010) naar EUR 89 miljard (2014). Het gemiddelde pinbedrag is flink gedaald, van EUR 37,57 in 2010 naar EUR 30,39 in 2014. Na een jaar van stabiliteit is het aantal contante betalingen

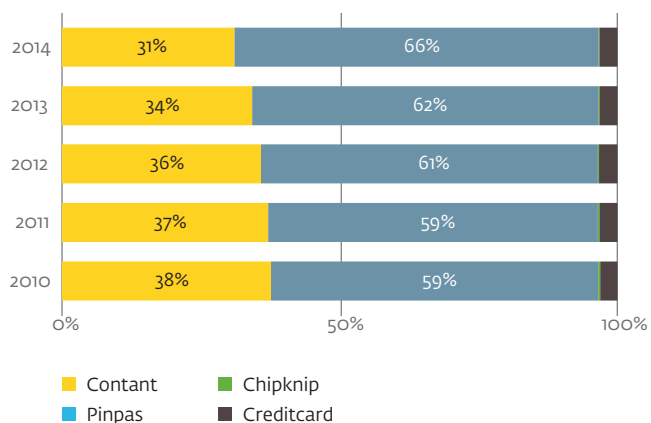
weer verder gedaald van 3,8 miljard in 2012 en 2013 naar 3,4 miljard in 2014. Tussen 2010 en 2014 is het aantal contante betalingen met 21% afgenomen. In dezelfde periode nam de totale waarde van contante betalingen af met 19%, van EUR 52 miljard naar EUR 42 miljard. Het gemiddelde bedrag dat contant wordt afgerekend is in 2014 met een kleine 2% afgenomen ten opzichte van een jaar eerder, van EUR 12,43 in 2013 naar EUR 12,21 in 2014.

Relatief gebruik betaalmiddelen

Grafiek 1a: totale aantal

Grafiek 1b: waarde

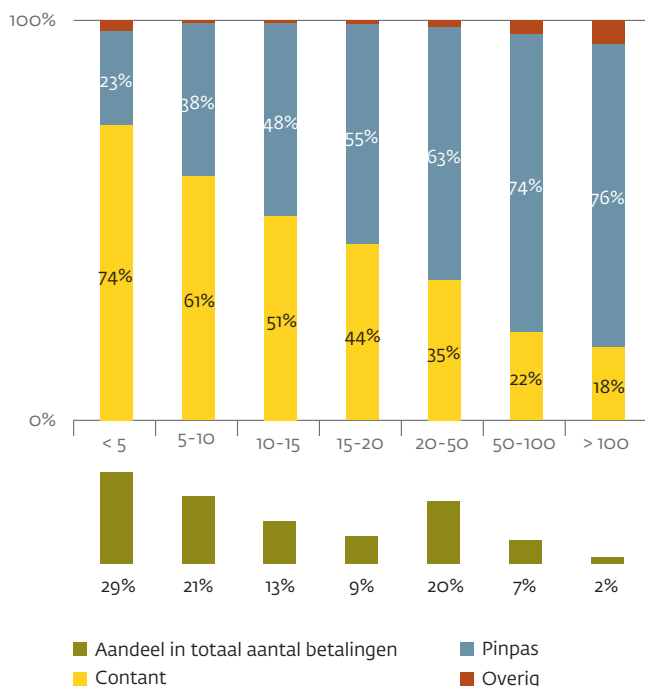

De geleidelijke verandering in betaalgewoonten is goed zichtbaar wanneer we kijken naar het marktaandeel van de verschillende betaalmiddelen aan de kassa. In 2014 rekenden consumenten 53% van hun betalingen af met contant geld, terwijl dit in 2013 nog 57% was (4,0 procentpunten minder). Het gebruik van de pinpas nam juist toe. Van 40% in 2013 naar 45% in 2014, een verschuiving van 5 procentpunten. In 2014 komt de waarde

van alle pinbetalingen samen overeen met 66% van de totale waarde van alle toonbankbetalingen, en die van contante betalingen met 31%. Tussen 2013 en 2014 ging de stijging in het aandeel van pinbetalingen op de totale waarde van de toonbankbestedingen (+3,3procentpuntent) gepaard met een daling in het aandeel van contante betalingen (-3,2 procentpunten).

Aandelen betaalwijzen naar bestedingsranges

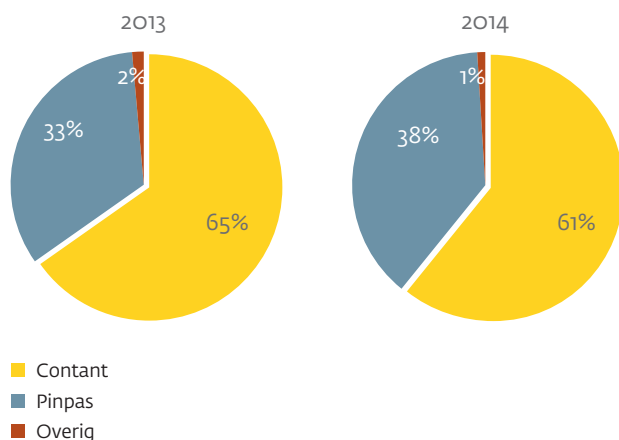
Grafiek 2

Veel consumenten zijn gewend om vooral voor hogere bedragen hun pinpas te gebruiken en lagere bedragen contant af te rekenen. Anno 2014 ligt het omslagpunt rond de 15 euro. Bij bedragen van 15 euro of meer betaalt het merendeel met pin. Onder de 15 euro kiest men toch vaker voor contant geld. Wel zien we de laatste jaren een duidelijke verschuiving. Mede als gevolg van pincampagnes als 'Klein bedrag? Pinnen mag!' en 'Pinnen, ja graag' zien we dat de terughoudendheid bij consumenten om kleine bedragen te pinnen is afgenomen. In 2010 rekende 82% van de Nederlanders hun betalingen met een waarde van minder dan 5 euro contant af. Dit percentage is inmiddels gedaald naar 74%. Het aandeel pin voor aankopen onder de 5 euro is in diezelfde periode (2010-2014) gestegen van 11 naar 23%. Deze stijging in het pingebruik is niet alleen ten koste gegaan van het gebruik van contant geld. Ook de afschaffing van de chipknip per 1 januari 2015 is hier mede debet aan. Bij bedragen van 100 euro of meer zien we ook dat 'overige betaalmiddelen' relatief meer worden gebruikt. Het gaat hierbij met name om de credit card.

Gebruik betaalmiddelen onder de 25 euro

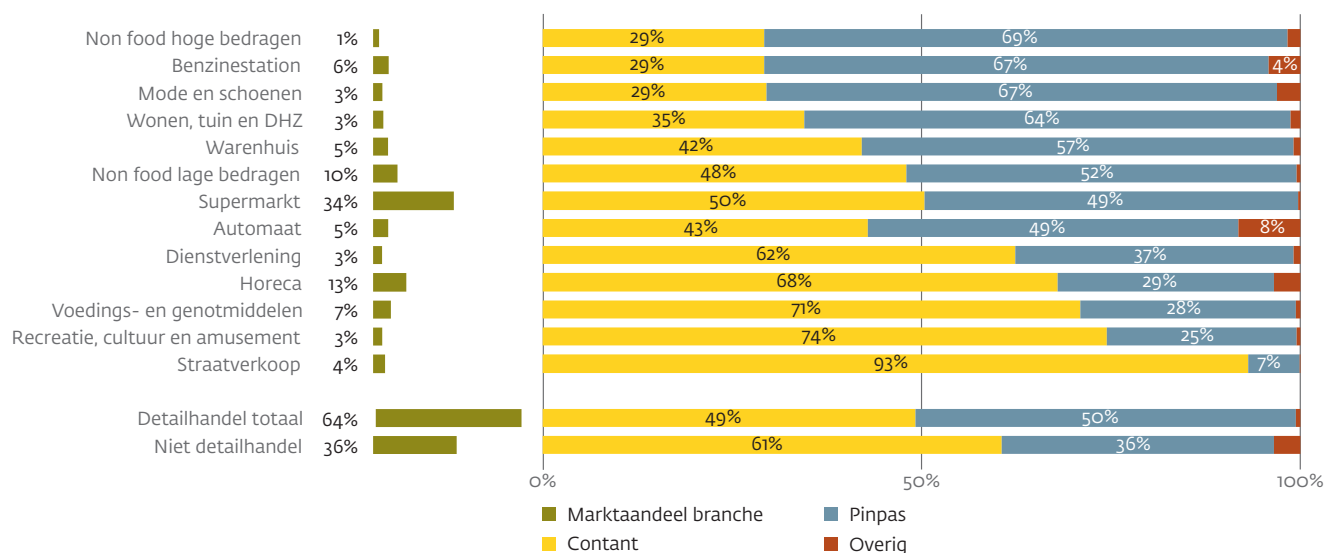
Grafiek 3

Ten opzichte van 2013 zien we een duidelijke verschuiving in het gebruik van betaalmiddelen, juist ook bij de kleinere aankopen onder de 25 euro. Het aandeel pinnen is gestegen met 5 procentpunten. In 2014 is in Nederland contactloos betalen geïntroduceerd. Bij deze vorm van betalen houdt de klant zijn betaalpas of mobiele telefoon kort tegen de betaalautomaat. Voor bedragen tot en met 25 euro hoeft zelfs geen pincode ingevoerd te worden. Dat maakt dat contactloos betalen snel en makkelijk is, zeker bij kleine aankopen. In 2014 is bijna 8,3 miljoen keer contactloos betaald, waarbij het in meer dan 90% van de betalingen om een bedrag van 25 euro of minder ging. Echter, in vergelijking met het aantal traditionele pinbetalingen (1,9 miljard onder de 25 euro) is dit aantal nog zeer gering. Zoals grafiek 3 laat zien, vormde contant geld in 2014 nog steeds het belangrijkste betaalmiddel.

Gebruik betaalmiddelen naar aankoopplaats

Grafiek 4

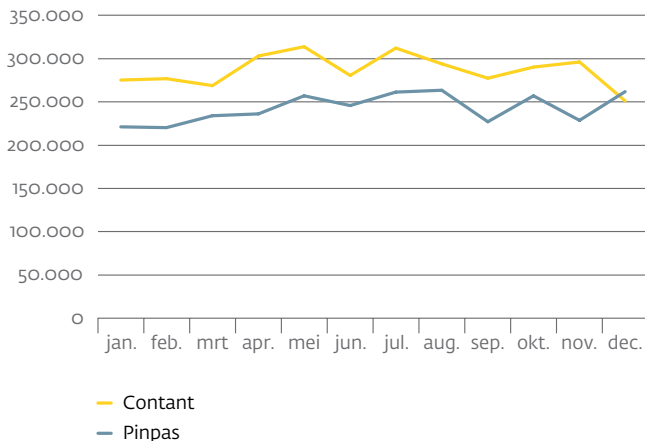
In 2014 is een belangrijke mijlpaal bereikt. Voor het eerst is het aantal pintransacties in de detailhandel hoger dan het aantal contante transacties. In een aantal deelbranches was het aantal pintransacties in voorgaande jaren al hoger. Dat gold onder meer voor de benzinebranche, de mode en schoenen, woonwinkels, tuincentra, bouwmarkten en

overige non-food met relatief hoge aankoopbedragen. In de andere sectoren waarin contant geld nog steeds domineert, zien we ook een toename van het aantal pinbetalingen ten opzichte van 2013. Vooral in de horeca en de winkels in voedings- en genotmiddelen is een duidelijke stijging waarneembaar (van 8 en respectievelijk 7 procentpunten).

Seizoensontwikkeling van betalingsgedrag

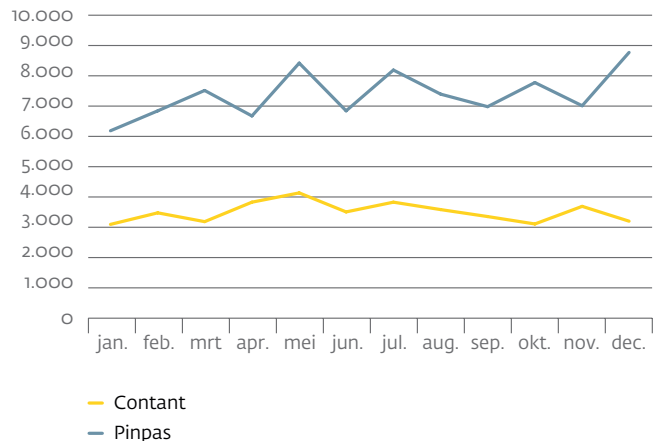
Grafiek 5a

Aantallen x 1000

Grafiek 5b

Waarde x 1 miljoen euro

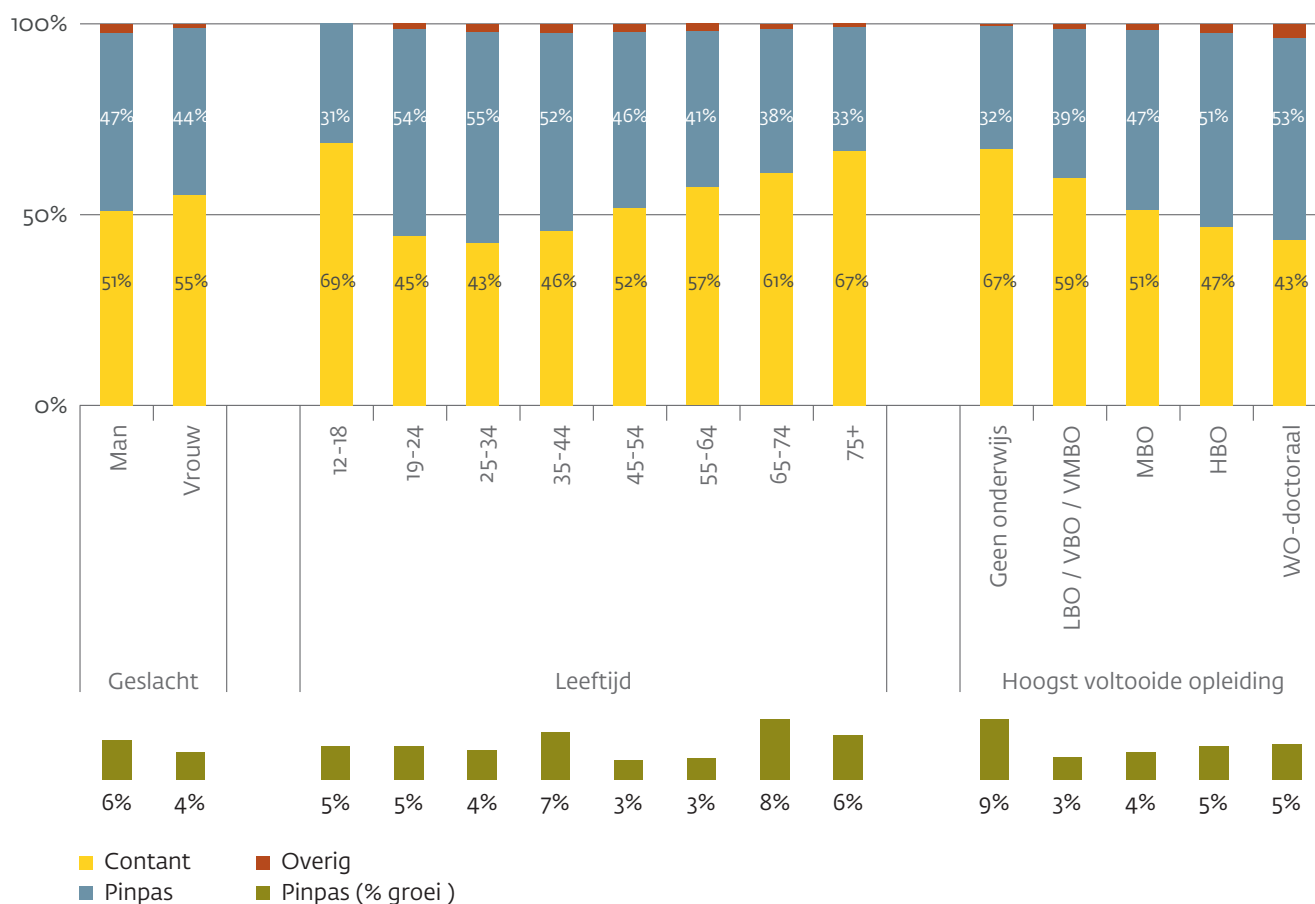

Het gebruik van de betaalmiddelen verschilt voor consumenten gedurende het jaar. Afhankelijk van de situaties waarmee consumenten worden geconfronteerd, zoals het doen van grotere aankopen, vakanties of feestdagen betalen consumenten vaker met het één of het andere betaalmiddel. Dit zien we in de jaarlijkse trend van het gebruik van contant geld en de pinpas in de grafieken 5a en 5b. Het relatieve gebruik van contant geld bereikt zijn hoogste punt in de maanden april, mei en juli wanneer 52%, 51% en respectievelijk 50% van het totaal aantal toonbankbetalingen met contant geld wordt afgerekend. Het relatieve gebruik van de pinpas bereikt zijn hoogste

punt juist in december. Dit is het enige moment in het jaar wanneer de pinpas in termen van aantal betalingen vaker dan contant geld wordt gebruikt (47% pin; 45% contant geld). Wat betreft de waarde is de trend van het gebruik van contant geld stabiel dan die van de pinpas. Het marktaandeel van de pinpas piekt in maart, juli, oktober en december met percentages van 66%, 65%, 67% en 70% van de totale waarde. Het jaarlijkse gemiddelde transactiebedrag van de pinpas varieert tussen de EUR 27,8 en 33,5 (EUR 5,7 verschil), terwijl die van contant geld stabiel blijft en varieert tussen EUR 10,7 en 12,7 (EUR 2 verschil).

Gebruik betaalmiddelen naar persoonskenmerk

Grafiek 6

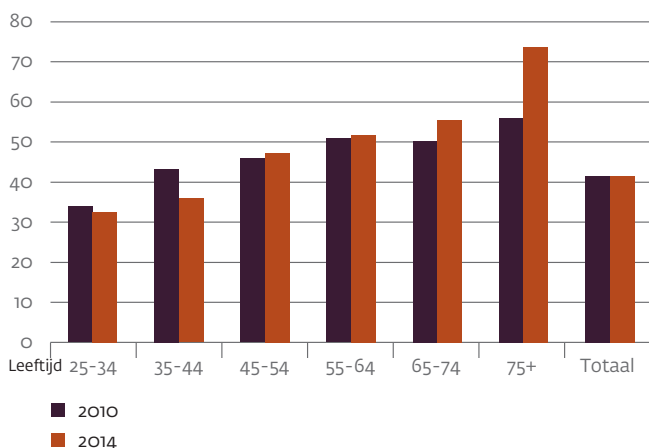
De toename van het gebruik van de pinpas is zichtbaar in alle bevolkingsgroepen. Gemiddeld rekenden Nederlanders in 2014 53% van al hun aankopen aan de kassa met contant geld af en 45% met de pinpas. Op individueel niveau zijn er echter veel verschillen in betaalgewoonten. Het gebruik van de pinpas is relatief hoog onder mannen, jongvolwassenen (25-34 jaar) en mensen met een relatief hoog opleidingsniveau. Echter, het zijn de bevolkingsgroepen die van oudsher vaker met contant geld betalen die het gebruik van de pinpas juist het meest hebben verhoogd. Tussen 2013

en 2014 is het gebruik van de pinpas bij mensen met een relatief laag opleidingsniveau, ouderen tussen de 65-74 jaar en mensen in de leeftijdscategorie 35-44 jaar met 9,8 en respectievelijk 7 procentpunten toegenomen. Ondanks de verandering in gewoonten blijft het gebruik van contant geld relatief hoog onder kinderen (12-18 jaar), ouderen en mensen met geen of hooguit basis onderwijs. Zij betaalden tussen 61 en 67% van al hun betalingen aan de kassa met contant geld.

Gemiddeld bedrag aan contant geld op zak

Grafiek 7

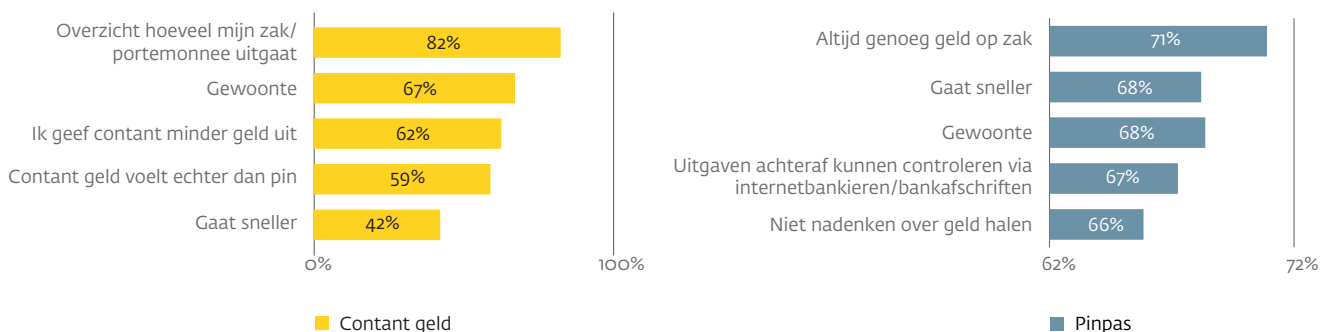
In euro

In 2014 droegen jongeren wat minder contant geld op zak dan vier jaar geleden. Terwijl consumenten van 45 jaar en ouder juist meer geld zijn gaan meenemen. De jongeren dragen gemiddeld EUR 3 (12-24 jaar) en EUR 1 (24-34 jaar) minder op zak dan in 2010. De leeftijdscategorie van 35 tot 44 jaar heeft de hoeveelheid contant geld in hun portemonnee het sterkst gereduceerd, en dragen nu EUR 7 minder dan in 2010 bij zich. Oudere bevolkingsgroepen daarentegen nemen relatief meer geld mee. De toename van de hoeveelheid geld in de portemonnee van consumenten ouder dan 75 jaar is het grootst. Tussen 2010 en 2014 is dit met EUR 18 toegenomen, van EUR 56 in 2010 naar EUR 74 in 2014. Ondanks deze veranderingen bij de verschillende leeftijdsgroepen is het gemiddelde bedrag voor alle Nederlanders tussen 2010 en 2014 stabiel gebleven en ligt rond de EUR 41. Ook blijft het percentage van Nederlanders die geen geld meedragen rond de 8%.

Top 5 redenen voor voorkeur voor de pinpas of contant geld

Grafiek 8

Opmerking: respondenten konden meerdere antwoorden geven, waardoor de percentages optellen tot meer dan 100%.

Aan consumenten is gevraagd wat hun redenen zijn om liever met de pinpas of met contant geld te betalen. Uit het onderzoek blijkt dat de pinpas de voorkeur heeft omdat consumenten het handig vinden: 71% geeft aan dat ze met de pinpas betalen om altijd genoeg geld op zak te hebben en 66% om niet na te hoeven denken over geld halen. Ook heeft de pinpas voorkeur vanwege de snelheid (68%), uit gewoonte (68%) en omdat ze met de pinpas hun

uitgaven via internet of bankafschriften kunnen controleren. Contant geld heeft de voorkeur omdat consumenten dan een beter inzicht hebben in de hoeveelheid van hun uitgaven (82%); uit gewoonte (67%); door gebruik contant geld geef je minder makkelijk geld uit (62%), een gevoel dat het echter is (59%) en omdat betalen met contant snel is (42%).

Kenmerken van het onderzoek

Onderzoeksbureau GfK heeft onder ruim 50.740 respondenten gegevens verzameld ten behoeve van het onderzoek "Betalen aan de kassa, 2014" van DNB en Betaalvereniging Nederland.

Onderzoeksvragen:

- Hoe groot is het totale aantal en de waarde van de verrichte betalingen in 2014 in Nederland, uitgesplitst naar betaalmiddel?
- Welke betaalmiddelen gebruiken Nederlanders in 2014 in de drie sectoren waar de meeste betalingen plaatsvinden?
- Hoe heeft het gebruik van contant geld in de pinpas zich ontwikkeld sinds 2010?
- Welke factoren zijn van invloed op het betaalgedrag van consumenten?
- Hoe kijken consumenten aan tegen nieuwe betaalvormen?

Afbakening:

- Betalingen in Nederland door Nederlandse ingezetenen van 12 jaar en ouder.
- Betalingen bij toonbankinstellingen (bijvoorbeeld winkels, horecagelegenheden, benzinestations, dienstverlening, de markt, en verkoopautomaten) en person-to-person betalingen.
- Internetaankopen en het overmaken van geld tussen consumenten onderling vallen buiten het onderzoek.

Onderzoeksmethode:

- 1- dag transactie dagboekje en vragenlijst via internet of telefoon.
- Het veldwerk heeft plaatsgevonden tussen januari en december 2014.
- Respondenten vormen een goede afspiegeling van de Nederlandse bevolking wat betreft geslacht, leeftijd, etniciteit, opleiding, regio en inkomen.

Algemene opmerkingen:

- De geschatte cijfers omtrent de waarde van contant geld voor de periode 2010-2012 is gebaseerd op de gereviseerde huishoudens consumptie data van het CBS, waardoor deze afwijken van hetgeen eerder is gerapporteerd. De pinpas en Chipknip cijfers zijn afkomstig van de Betaalvereniging en de creditcard schattingen komen uit de reguliere DNB statistieken.
- Categorie 'overige' bestaat uit Chipknip en creditcard transacties.

Contactgegevens:

Lola Hernandez: L. Hernandez@dnb.nl;

Patricia Zwaan: p.zwaan@betaalvereniging.nl